

замовлення. Зокрема, якщо початково цей злочин був направлений лише проти життя та здоров'я потерпілої особи, то тепер вбивство на замовлення має і декілька альтернативних об'єктів, оскільки при цьому відбувається, як правило, замах або вчинення злочинів проти власності (або це облегує підготовку таких дій), посягання на статеву свободу та недоторканість, як спосіб принизити честь та гідність «замовленої особи», а також проти деяких інших основоположних прав людини. Тобто вчинення вбивства на замовлення, як правило, пов'язано не лише з бажанням замовника причинити смерть потерпілій особі. Звичайно ж, слід зазначити, що з історії нам також відомі такі випадки, коли вбивство на замовлення мало на меті не стільки позбавлення особи життя, скільки досягнення певного результату (положення), який став можливий лише завдяки смерті особи. Однак на сьогодні сутність цього явища набрало нового змісту. Напевно саме тому, законодавець, розробляючи діючий Кримінальний кодекс України, передбачив окрему кваліфікацію за вбивство, вчинене на замовлення, а також за нанесення тяжких тілесних ушкоджень на замовлення. Тим самим гідкреслюючи, що ці злочини є особливо шкідливими для держави та суспільства.

В'юник Марина Сергіївна

аспірантка кафедри кримінального процесу
Національного університету «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»

ЧАСОВІ МЕЖІ ПРОВАДЖЕННЯ З ВИКОНАННЯ ВИРОКУ

Виконання судових рішень, що набрали законної сили, є однією з найважливіших функцій держави, що забезпечує дієвість судової системи. Проте інститут виконання вироку часто являє собою тривалий процес і характеризується тим, що в ньому знаходять своє застосування норми кількох галузей права: кримінального, кримінально-процесуального, кримінально-виконавчого й адміністративного. На практиці це може призвести до неправильного розуміння сутності нормативного змісту

провадження з виконання вироку та його часових меж. Є.О. Матвієнко та В.М. Бібіло прийшли до висновку, що таке провадження «...не має єдиного й безперервного характеру, а виникає та закінчується по мірі виникнення й вирішення процесуальних питань, пов'язаних з виконанням вироку». Більшість науковців вважає кримінальний процес завершеним з моменту звернення вироку до виконання (М.С. Строгович, Б.Т. Безлепкін та інші). Але це неправильно, адже за її межами залишається вирішення широкого й різноманітного кола питань, передбачених у статтях 537 і 538 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України).

За визначенням Є.В. Рябцевої судова діяльність з виконання вироку включає в себе впорядковану сукупність дій зі звернення вироку до виконання та вирішення питань, пов'язаних з виконанням вироку. Але, якщо слідувати такій логіці, за межами кримінально-процесуальної діяльності залишається набрання вироком законної сили. На нашу думку, такий підхід є недопустимим.

Як бачимо, наука кримінального процесу до цього питання підходить з певною долею невизначеності, що виражається в наявності великої кількості різноманітних точок зору. Не зважаючи на це, слід сказати, що вітчизняний законодавець в цьому питанні доволі конкретно вказує на те, що всі процедури, пов'язані з виконанням вироку, починаються лише з моменту набрання ним законної сили: розділ VIII КПК України починається зі ст. 532, яка має назву «Набрання судовим рішенням законної сили».

Проте недоліком цієї статті є те, що момент набрання законної сили судовим рішенням суду першої інстанції прямо передбачений лише для обвинувального вироку (ч.1 ст. 532 КПК України).

Для визначення моменту набрання законної сили виправдувальним вироком законодавець використав формулювання «якщо інше не передбачено законом», хоча насправді в жодній іншій нормі такі виключення не передбачені. Лише проаналізувавши вимоги ч. 3 ст. 534 КПК, можна дійти висновку, що законної сили такий вирок набирає одразу після проголошення. Тому для вирішення цієї проблеми пропонуємо ч.1 ст. 532 КПК викласти в

такій редакції: «Обвинувальний вирок або ухвала суду першої інстанції, ухвала слідчого судді набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, встановленого цим Кодексом, якщо таку скаргу не було подано» і доповнити цю ж статтю наступним положенням: «Виправдувальний вирок набирає законної сили з моменту його проголошення у судовому засіданні».

Труднощі виникають і при визначенні кінцевого моменту кримінально-процесуальної діяльності з виконання вироку. На думку Д.В. Туляньського, моментом закінчення процесуальної діяльності з виконання вироку визнається момент початку фактичного відбуття засудженим покарання. На наш погляд, тут можливі два варіанти розвитку подій. Перший впливає з положень ст. 538 та абз. 2 ч. 6 ст. 539 КПК України. Так, ст. 538 КПК зазначає, що після відбуття покарання у виді позбавлення волі або обмеження волі суд, який ухвалив вирок, має право розглянути питання про зняття судимості з цієї особи за її клопотанням. А відповідно до ч. 6 ст. 539 КПК «у разі набрання законної сили ухвалою суду про відмову в задоволенні клопотання щодо зняття судимості розгляд повторного клопотання з цього ж питання може мати місце не раніше як через рік з дня винесення ухвали про відмову». Тож, слід звернути увагу на те, що особа наділена правом повторного звернення до суду для розгляду питання про зняття судимості. В такому випадку, кінцевим моментом тут слід вважати набрання законної сили ухвалою суду про задоволення клопотання щодо зняття судимості з особи.

Виникає питання, чому законодавець зазначив лише обмеження волі і позбавлення волі та чи можливо подати клопотання про зняття судимості після відбуття інших видів покарань? Дати відповідь на нього нам допоможе ч. 1 ст. 91 КК України закріплює: «Якщо особа після відбуття покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі зразковою поведінкою і сумлінним ставленням до праці довела своє виправлення, то суд може зняти з неї судимість до закінчення строків, зазначених у статті 89 КК України». Втім, якщо особа не виявляє процесуальної активності щодо зняття з неї судимості, то такий строк зняття

судимості визначається відповідним положенням Кримінального кодексу України.

Кінцевим моментом провадження з виконання вироку, яким призначені інші види покарання, ніж зазначені у ст. 538 КПК України, пропонуємо вважати момент закінчення фактичного відбуття такого покарання, адже під час його відбуття можуть виникнути питання, передбачені ст. 537 КПК.

Таким чином часовими межами провадження з виконання вироку може бути лише такий строк, протягом якого вирішені всі кримінально-процесуальні правовідносини шляхом здійснення усіх дій, які мають процесуальне значення, і кінцевим моментом слід вважати момент, коли вирішені всі питання, пов'язані з виконанням вироку, закріплені в кримінальному процесуальному законодавстві. Разом з тим потребує додаткового дослідження й аналізу потребують питання, пов'язані з можливістю здійснення кримінального провадження (а отже, і повноважень його учасників) поза межами строків, визначених КПК України.

Науковий керівник: канд. юрид. наук., доц. Дроздов Олександр Михайлович

Горбатова Д.І., Саян С.М.

студентки І курсу групи ЮП-14 юридичного факультету
ХНУ ім. В.Н. Каразіна

СКЛАДНА ФОРМА ВИНИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ

У чинному Кримінальному кодексі України деякі норми Особливої частини викладені таким чином, що їх застосування потребує встановлення вини особи, яка вчинила злочин окремо, до самого діяння і окремо - щодо суспільно небезпечних наслідків такого діяння. Відповідно до ст. 23 Кримінального кодексу України вина – це психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності. Отже, злочини можуть вчинятись або умисно, або через необережність. Разом з тим у юридичній науці значного поширення набула концепція складної (подвійної або змішаної)